

WYMAGANIA EDUKACYJNE
na poszczególne oceny śródroczne i roczne
Z GEOGRAFII W KLASIE III GIMNAZJUM

Program nauczania geografii dla gimnazjum
autor: Ewa Maria Tuz

Program realizowany przy pomocy podręcznika

PULS ZIEMI cz. III
autor: Roman Malarz

rok szkolny 2015/2016

Wymagania edukacyjne na poszczególne oceny śródroczne

Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • oblicza rozciągłość południkową i równoleżnikową kontynentów i obszarów • sprawnie określa współrzędne geograficzne • posługuje się skalą mapy • wykonuje obliczenia czasu słonecznego i strefowego • oblicza współczynnik przyrostu naturalnego, przyrost naturalny, saldo migracji/współczynnik • wymienia nazwy państw sąsiadujących z Polską i wskazuje je na mapie konturowej • wskazuje na mapie główne krainy geograficzne i najważniejsze rzeki Niemiec oraz wymienia ich nazwy • wskazuje na mapie i wymienia nazwy głównych krain geograficznych oraz najważniejszych rzek Czech i Słowacji • wymienia nazwy państw będących głównymi partnerami handlowymi Czech i Słowacji • wymienia nazwy mniejszości narodowych zamieszkujących Czechy i Słowację • wskazuje na mapie główne krainy geograficzne i najważniejsze rzeki Litwy, Białorusi i Ukrainy oraz podaje ich nazwy • wymienia najważniejsze cechy środowiska przyrodniczego i społeczno--gospodarczego tych państw • wymienia problemy demograficzne Białorusi, Litwy i Ukrainy • wyjaśnia znaczenie terminu „depopulacja” • wskazuje na mapie główne krainy geograficzne, rzeki i jeziora Rosji oraz wymienia ich nazwy • wymienia najważniejsze cechy środowiska przyrodniczego Rosji • wymienia nazwy najgęściej zaludnionych obszarów Rosji 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisuje długości granic Polski z poszczególnymi państwami • przedstawia czynniki i wymienia przyczyny dobrego rozwoju gospodarczego Niemiec • opisuje położenie geograficzne, cechy środowiska przyrodniczego Czech i Słowacji • opisuje położenie geograficzne Litwy, Białorusi i Ukrainy • przedstawia współczesne przemiany gospodarcze Ukrainy • przedstawia przyczyny ujemnego przyrostu naturalnego na Białorusi, Litwie i Ukrainie • omawia cechy ukształtowania powierzchni Rosji • charakteryzuje strefy klimatyczno-roślinne Rosji • wyjaśnia przyczyny depopulacji w Rosji • opisuje zróżnicowanie etniczne, językowe i religijne mieszkańców Rosji • charakteryzuje na podstawie map położenie Polski na świecie i w Europie • wymienia nazwy skrajnych punktów Polski i wskazuje je na mapie • opisuje przebieg granicy lądowej i morskiej Polski • opisuje na podstawie tabeli stratygraficznej najważniejsze wydarzenia geologiczne na terenie Polski • opisuje proces powstania węgla kamiennego 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia główne kierunki i przyczyny zmian w strukturze przemysłu Zagłębia Rury • wykazuje podobieństwa i różnice w gospodarce Słowacji i Czech • analizuje demograficzne podobieństwa i różnice Czech i Słowacji • porównuje poziom rozwoju gospodarczego Litwy, Białorusi i Ukrainy • przedstawia działania rządów Litwy, Białorusi i Ukrainy mające na celu zahamowanie depopulacji • opisuje atrakcje turystyczne Krymu • wykazuje wpływ występowania wieloletniej zmarzliny na działalność człowieka • wykazuje zróżnicowanie przyrodnicze Rosji • przewiduje skutki depopulacji w Rosji • wykazuje, że gospodarka Rosji ma charakter surowcowy • opisuje położenie fizycznogeograficzne, polityczne i matematyczne Polski korzystając z mapy Polski, mapy Europy i mapy świata • opisuje wody wewnętrzne, morze terytorialne oraz wyłączną strefę ekonomiczną na podstawie schematu i mapy ogólnogeograficznej Polski • opisuje granice Polski • przyporządkowuje nazwy pasm górskich do nazw orogenez, w których te góry powstawały • rozpoznaje rodzaje węgla i charakteryzuje warunki, w których powstawał węgiel kamienny • charakteryzuje na podstawie mapy 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wykazuje wysoki poziom rozwoju przemysłu, rolnictwa i usług w Niemczech • przedstawia formy współpracy ze Słowacją • analizuje historię powstania Litwy, Białorusi i Ukrainy • wykazuje zróżnicowanie gospodarcze tych państw • omawia efekty przemian gospodarczych, które nastąpiły na Białorusi, Litwie i na Ukrainie • wykazuje zróżnicowanie przyrodnicze, narodowościowe, kulturowe i gospodarcze Rosji • wyjaśnia rolę Rosji w światowej gospodarce i polityce • prezentuje opracowaną trasę wycieczki po Europie lub jej części • wyjaśnia zależności między miejscowym czasem słonecznym a czasem strefowym i urzędowym w Polsce na podstawie mapy stref czasowych • oblicza rozciągłość równoleżnikową i południkową Polski na podstawie mapy ogólnogeograficznej • oblicza różnice czasu słonecznego między skrajnymi punktami Polski • charakteryzuje główne jednostki tektoniczne Polski • omawia uwarunkowania

<ul style="list-style-type: none"> • wymienia najważniejsze problemy ludnościowe Rosji • wymienia główne cechy rosyjskiej gospodarki • wymienia przyczyny ujemnego przyrostu naturalnego w Rosji • potrafi korzystać z planów, map, fotografii, rysunków, wykresów, danych statystycznych, tekstów źródłowych oraz technologii informacyjno – komunikacyjnej w celu gromadzenia , przetwarzania i prezentowania informacji geograficznych • posługuje się podstawowym słownictwem geograficznym • wymienia nazwy państw sąsiadujących z Polską i wskazuje te państwa na mapie • wymienia cechy położenia Polski • wymienia nazwy głównych jednostek tektonicznych Polski i wskazuje je na mapie geologicznej • wymienia nazwy er, w których wystąpiły ruchy górotwórcze • wymienia nazwy górotworów kaledońskich, hercyńskich i alpejskich oraz wskazuje je na mapie Polski • wymienia nazwy zlodowaceń i wskazuje ich zasięg na mapie Polski • rozpoznaje górskie formy polodowcowe na schematach • wymienia czynniki wewnętrzne i zewnętrzne wpływające na ukształtowanie powierzchni Polski • wymienia cechy rzeźby powierzchni Polski • wymienia nazwy punktów najwyżej i najniżej położonych w Polsce i wskazuje te punkty na mapie • rozróżnia przedstawione na ilustracjach formy rzeźby terenu • wymienia nazwy skał występujących w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje formy polodowcowe na schematach i wskazuje obszary ich występowania na mapie Polski • omawia cechy rzeźby powierzchni Polski • wymienia nazwy pasów ukształtowania powierzchni i wskazuje je na mapie Polski • charakteryzuje poszczególne pasy ukształtowania powierzchni w Polsce • odczytuje na mapie hipsometrycznej wysokości względne i bezwzględne • wymienia nazwy regionów geograficznych w poszczególnych pasach ukształtowania powierzchni i wskazuje te regiony na mapie Polski • wskazuje na mapie Polski obszary występowania surowców mineralnych • opisuje cechy klimatu Polski oraz swojego regionu • odczytuje z mapy długość okresu wegetacyjnego • wymienia nazwy głównych kanałów i wskazuje te kanały na mapie Polski • wymienia nazwy wybranych jezior i wskazuje te jeziora na mapie Polski • wyróżnia typy genetyczne jezior Polski • opisuje na podstawie mapy ogólnogeograficznej Europy położenie Morza Bałtyckiego • omawia główne cechy położenia Morza Bałtyckiego • przedstawia główne cechy środowiska przyrodniczego Morza Bałtyckiego • wymienia przyczyny zanieczyszczenia Bałtyku • opisuje za pomocą mapy gleb rozmieszczenie głównych typów 	<ul style="list-style-type: none"> hipsometrycznej cechy rzeźby powierzchni Polski • oblicza różnice wysokości bezwzględnej, korzystając z mapy hipsometrycznej • opisuje na podstawie mapy rozmieszczenie skał powierzchniowych • opisuje na podstawie mapy tematycznej rozmieszczenie surowców mineralnych • klasyfikuje skały występujące w Polsce ze względu na ich pochodzenie • wykazuje znaczenie gospodarcze surowców mineralnych • wyjaśnia wpływ czynników geograficznych na cechy klimatu Polski • analizuje przebieg izoterm lipca i stycznia na mapach klimatycznych Polski • opisuje pogodę kształtowaną przez poszczególne masy powietrza napływające nad Polskę • wyjaśnia występowanie w Polsce termicznych pór roku • wyjaśnia mechanizm powstawania wiatru halnego w górach i bryzy morskiej nad Bałtykiem • opisuje zagrożenia wynikające ze zmian klimatu w Polsce • opisuje cechy sieci rzecznej w Polsce • opisuje genezę mis jeziornych występujących w Polsce • opisuje funkcje sztucznych jezior zaporowych • wyjaśnia znaczenie gospodarcze wód powierzchniowych • wykazuje znaczenie wód leczniczych • przedstawia sposoby wykorzystania wód podziemnych • opisuje rozmieszczenie rejonów eksploatacji i wykorzystanie wód 	<ul style="list-style-type: none"> zlodowaceń w Polsce • opisuje warunki powstania form polodowcowych • opisuje na podstawie krzywej hipsograficznej udział nizin, wyżyn i gór w powierzchni Polski • wyjaśnia genezę form polodowcowych • wyjaśnia wpływ przeszłości geologicznej na ukształtowanie powierzchni Polski • wyjaśnia wpływ współczesnych procesów geologicznych na ukształtowanie powierzchni Polski • wykazuje zależności pomiędzy współczesną rzeźbą Polski a wybranymi wydarzeniami geologicznymi • wyjaśnia przyczyny przestrzennego zróżnicowania temperatury powietrza oraz opadów atmosferycznych w Polsce • wykazuje wpływ mas powietrza napływających nad obszar Polski na kształtowanie się pogody • wykazuje przejściowość klimatyczną Polski • wyjaśnia przyczyny zróżnicowania przestrzennego długości okresu wegetacyjnego • wykazuje asymetrię dorzecza Wisły i Odry i wyjaśnia przyczyny jej powstania • wykazuje znaczenie gospodarcze kanałów • wyjaśnia zróżnicowanie
--	---	---	--

<ul style="list-style-type: none"> • klasyfikuje surowce mineralne ze względu na ich gospodarcze wykorzystanie • wymienia geograficzne czynniki wpływające na klimat Polski • wymienia nazwy mas powietrza napływających nad Polskę • odczytuje informacje przedstawione na klimatogramach • wymienia nazwy termicznych pór roku w Polsce • wymienia nazwy wiatrów lokalnych i miejsce ich występowania • klasyfikuje wody występujące w Polsce • wymienia nazwy głównych rzek oraz ich dopływów i opisuje ich rozmieszczenie na mapie Polski • klasyfikuje wody podziemne • opisuje gospodarcze wykorzystanie wód podziemnych • wymienia nazwy największych zatok, wysp, cieśnin oraz głębi Morza Bałtyckiego i wskazuje je na mapie • wymienia na podstawie mapy ogólnogeograficznej cechy geograficzne Morza Bałtyckiego • przedstawia właściwości fizyczne wód Bałtyku • omawia znaczenie gospodarcze Morza Bałtyckiego • wymienia czynniki glebotwórcze • klasyfikuje gleby w Polsce • wyjaśnia znaczenie gospodarcze gleb • wymienia nazwy formacji roślinnych występujących w Polsce • wyjaśnia znaczenie terminów: „powiat grodzki”, „powiat ziemski”, „gmina”, „województwo”, „prezydent”, „burmistrz”, „starosta”, „wójt” • wymienia nazwy województw oraz ich stolice i 	<p>genetycznych gleb w Polsce</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozróżnia typy gleb ze względu na ich żyzność • opisuje funkcje lasów w Polsce • opisuje świat roślin i zwierząt w Polsce i swoim regionie • opisuje podział administracyjny Polski • wymienia zadania poszczególnych szczebli administracji samorządowej • opisuje czynniki wpływające na zmiany liczby ludności w Polsce • porównuje na podstawie danych liczbowych długość życia w Polsce z długością życia w innych krajach • opisuje strukturę płci i wieku na podstawie danych statystycznych oraz piramidy płci i wieku ludności Polski • odczytuje z różnych źródeł informacji (m.in. rocznika statystycznego) dane dotyczące: liczby ludności Polski, urodzeń, zgonów, przyrostu naturalnego • omawia czynniki wpływające na rozmieszczenie ludności w Polsce • charakteryzuje na podstawie map gęstości zaludnienia zróżnicowanie rozmieszczenia ludności w Polsce i zamieszkiwanym regionie • omawia przyczyny migracji wewnętrznych w Polsce • opisuje główne kierunki migracji Polaków po II wojnie światowej • odczytuje z danych statystycznych wielkość migracji z Polski i do Polski • wyjaśnia przyczyny wzrostu przyrostu rzeczywistego w Polsce w ostatnich latach • wyjaśnia, dlaczego Polska jest krajem niemal jednolitym narodowościowo 	<p>mineralnych</p> <ul style="list-style-type: none"> • omawia genezę Morza Bałtyckiego • omawia cechy fizyczne wód Morza Bałtyckiego • wyjaśnia przyczyny degradacji wód Morza Bałtyckiego • charakteryzuje typy genetyczne gleb występujących w Polsce • opisuje cechy gleb występujących w Polsce • wyjaśnia zależności między klimatem a szatą roślinną • opisuje zasięg lasów na terenie Polski na podstawie mapy tematycznej • porównuje zbiorowiska leśne na obszarach nizinnych i w górach • charakteryzuje na podstawie schematu typy zbiorowisk leśnych w zależności od podłoża • wyjaśnia trójstopniowy podział władz administracyjnych • wykazuje zmiany przyrostu naturalnego w Polsce od zakończenia II wojny światowej do dziś na podstawie danych statystycznych • wykazuje przyczyny i skutki spadku przyrostu naturalnego w ostatnich latach • porównuje na podstawie danych statystycznych współczynnik przyrostu naturalnego w miastach i wsiach Polski • analizuje piramidę płci i wieku ludności Polski • porównuje gęstość zaludnienia w swoim regionie z gęstością zaludnienia innych regionów Polski • porównuje czynniki decydujące o rozwoju osadnictwa dawniej i współcześnie • opisuje skutki migracji z Polski i do 	<p>zasolenia i temperatury wody Bałtyku</p> <ul style="list-style-type: none"> • wykazuje znaczenie gospodarcze Morza Bałtyckiego • wyjaśnia przyczyny degradacji gleb i wymienia sposoby jej zapobiegania • ocenia lesistość Polski na podstawie mapy tematycznej i danych statystycznych • analizuje skutki ujemnego przyrostu naturalnego w Polsce • analizuje okresy wyżu i niżu demograficznego w Polsce oraz formułuje wnioski • oblicza współczynniki przyrostu naturalnego i rzeczywistego w Polsce • charakteryzuje na podstawie map gęstości zaludnienia zróżnicowanie rozmieszczenia ludności w Polsce i zamieszkiwanym regionie oraz wyjaśnia te różnice, uwzględniając czynniki przyrodnicze, historyczne i społeczno-ekonomiczne • oblicza saldo migracji w Polsce • opisuje skutki migracji zewnętrznych z punktu widzenia interesów Polski • ocenia wpływ ruchów migracyjnych na zmiany liczby i rozmieszczenie ludności Polski • wykazuje zróżnicowanie struktury narodowościowej Polski przed II wojną światową i obecnie • analizuje przyczyny
--	--	--	---

<ul style="list-style-type: none"> wskazuje je na mapie administracyjnej Polski • wyjaśnia znaczenie terminów: „demografia”, „przyrost naturalny”, „przyrost rzeczywisty”, „średnia długość życia”, „struktura wiekowa społeczeństwa” • wymienia czynniki wpływające na zmiany liczby ludności w Polsce • wymienia czynniki wpływające na niską wartość przyrostu naturalnego w Polsce • wymienia nazwy obszarów o największej i najmniejszej gęstości zaludnienia i wskazuje te obszary na mapie Polski • wymienia atrakcje i bariery osadnicze w Polsce • wyjaśnia i opisuje przyczyny migracji wewnętrznych w Polsce • wymienia przyczyny rozwoju terenów podmiejskich • wymienia przyczyny migracji zagranicznych Polaków • wymienia nazwy krajów, do których migrują Polacy • wyjaśnia znaczenie terminów: „naród”, „państwo wielonarodowościowe”, „państwo jednolite narodowościowo”, „mniejszość narodowa”, „mniejszość etniczna”, „społeczność etniczna” • wymienia nazwy mniejszości narodowych zamieszkujących Polskę • wymienia nazwy mniejszości etnicznych i opisuje ich rozmieszczenie na mapie Polski • wymienia przyczyny i skutki bezrobocia w Polsce • wyjaśnia przyczyny emigracji zarobkowej Polaków • wymienia główne, aktualne problemy rynku pracy w Polsce i w zamieszkiwanym regionie • wymienia cechy miast polskich • wymienia czynniki, które miały wpływ na 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia nazwy regionów zamieszkiwanych przez mniejszości narodowe i wskazuje je na mapie Polski • opisuje na podstawie danych statystycznych strukturę wyznaniową ludności Polski • opisuje na podstawie danych statystycznych zmiany w strukturze zatrudnienia ludności w Polsce • omawia strukturę zatrudnienia w wybranych województwach • opisuje główne, aktualne problemy rynku pracy w Polsce i w zamieszkiwanym regionie • opisuje zróżnicowanie stopy bezrobocia w wybranych województwach i porównuje je ze swoim województwem • omawia na podstawie danych statystycznych wskaźnik urbanizacji w Polsce w latach 1950–2008 • wyjaśnia przyczyny rozwoju wielkich miast w Polsce • rozróżnia typy aglomeracji w Polsce • wymienia nazwy aglomeracji miejskich i wskazuje je na mapie Polski • opisuje funkcje miast Polski na wybranych przykładach • porównuje rozmieszczenie i wielkość miast w Polsce oraz zamieszkiwanym regionie • wyjaśnia różnicę między miastem a wsią • opisuje na podstawie map tematycznych warunki przyrodnicze rozwoju rolnictwa w Polsce • przedstawia warunki pozaprzyrodnicze rozwoju rolnictwa 	<p>Polski</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisuje wpływ ruchów migracyjnych na zmiany liczby ludności Polski • omawia przyczyny ujemnego salda migracji ze wsi do miast w Polsce • omawia przyczyny ujemnego salda migracji zewnętrznych w Polsce • wyjaśnia przyczyny głównych kierunków współczesnych migracji zewnętrznych Polaków • wyszukuje informacje o dorobku kulturowym wybranych mniejszości etnicznych • wyjaśnia przyczyny zmian struktury zatrudnienia ludności • wykazuje różnice w strukturze zatrudnienia ludności w Polsce i we własnym regionie • wyjaśnia przyczyny i skutki bezrobocia w Polsce oraz migracji zarobkowej wybranych grup zawodowych • analizuje stopę bezrobocia w wybranych województwach oraz swoim regionie i formułuje wnioski • porównuje wskaźnik urbanizacji zamieszkiwanego województwa ze wskaźnikami urbanizacji w wybranym województwie i formułuje wnioski • opisuje przyczyny zróżnicowania urbanizacji w wybranych regionach Polski • wykazuje różnice między aglomeracją monocentryczną a aglomeracją policentryczną • omawia problemy mieszkańców dużych miast • wyjaśnia przyczyny przestrzennego zróżnicowania wielkości gospodarstw rolnych 	<p>nierównomiernego rozmieszczenia mniejszości narodowych w Polsce</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisuje zróżnicowanie narodowościowe i etniczne wybranych regionów Polski • charakteryzuje dorobek kulturowy, gospodarczy i naukowy wybranych grup etnicznych • wyjaśnia zmiany w strukturze zatrudnienia w latach 1930–2008 w Polsce • ocenia wpływ migracji ludności ze wsi do miast na proces urbanizacji • porównuje wskaźnik urbanizacji w Polsce oraz innych krajach i wymienia przyczyny jego zróżnicowania • ocenia warunki przyrodnicze rozwoju rolnictwa w Polsce • ocenia warunki pozaprzyrodnicze rozwoju rolnictwa w Polsce • ocenia strukturę użytkowania ziemi w Polsce i porównuje ją ze strukturą w innych krajach Europy • wyjaśnia związek między żyznością gleb a rodzajem upraw • uzasadnia zróżnicowanie natężenia upraw roślin w wybranych rejonach • ocenia strukturę hodowli zwierząt gospodarskich w Polsce • ocenia towarowość polskiego rolnictwa
--	--	---	---

<ul style="list-style-type: none"> intensywność urbanizacji w Polsce • odczytuje z danych statystycznych wskaźniki urbanizacji dla wybranych województw • wymienia nazwy obszarów najbardziej zurbanizowanych w Polsce i wskazuje te obszary na mapie Polski • wyjaśnia znaczenie terminów: „struktura użytkowania ziemi”, „użytki rolne”, „grunty orne” • wymienia nazwy obszarów o najkorzystniejszych warunkach przyrodniczych rozwoju rolnictwa i wskazuje te obszary na mapie Polski • wymienia czynniki ograniczające rozwój rolnictwa • wyjaśnia znaczenie terminów: „struktura upraw”, „plony”, „zbiory”, „areal” • wymienia nazwy głównych roślin uprawnych w Polsce • wymienia czynniki warunkujące rozmieszczenie upraw w Polsce • wyjaśnia znaczenie terminów: „hodowla zwierząt”, „pogłowie”, „obsada” • wymienia cele hodowli zwierząt w Polsce • opisuje główne kierunki produkcji zwierzęcej w Polsce • omawia cele hodowli zwierząt w Polsce • wskazuje przyczyny spadku pogłowia zwierząt hodowlanych w Polsce • przedstawia funkcje przemysłu • dokonuje podziału przemysłu na sekcje i działy • wymienia czynniki lokalizacji zakładów przemysłowych w Polsce • opisuje na wybranych przykładach czynniki lokalizacji przemysłu • wyjaśnia znaczenie terminów: „górnictwo”, „okręg przemysłowy”, „infrastruktura przemysłowa” 	<ul style="list-style-type: none"> • wyróżnia na podstawie danych statystycznych główne cechy struktury użytkowania ziemi oraz wielkości i własności gospodarstw rolnych w Polsce • opisuje na podstawie danych statystycznych poziom mechanizacji i chemizacji rolnictwa w Polsce • wymienia przyczyny wzrostu znaczenia transportu samochodowego i przesyłowego w Polsce • wyjaśnia znaczenie transportu morskiego, śródlądowego i lotniczego w gospodarce kraju • wymienia cechy transportu wodnego i lotniczego • wyjaśnia przyczyny szybkiego rozwoju transportu lotniczego w Polsce • wyjaśnia znaczenie łączności w gospodarce Polski • określa przyczyny dynamicznego rozwoju internetu i telefonii komórkowej w Polsce • wyjaśnia znaczenie turystyki w gospodarce Polski i swojego regionu • wyjaśnia przyczyny rozwoju turystyki w Polsce • wymienia cele przyjazdów turystów zagranicznych do Polski • wymienia nazwy regionów oraz ośrodków turystycznych o wysokich walorach turystycznych i wskazuje je na mapie Polski • opisuje polskie obiekty znajdujące się na Liście światowego dziedzictwa kulturalnego i przyrodniczego UNESCO i wskazuje je na mapie Polski • wymienia nazwy regionów najczęściej 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia skutki rozdrobnienia gospodarstw rolnych w Polsce • wyjaśnia wpływ polityki rolnej państwa na poziom rolnictwa w Polsce • omawia strukturę powierzchni zasiewów w Polsce na podstawie danych statystycznych • wyróżnia główne cechy struktury zasiewów w Polsce na podstawie analizy map, wykresów, danych liczbowych • omawia na podstawie map tematycznych rozmieszczenie wybranych roślin uprawnych w Polsce • wymienia nazwy obszarów upraw wybranych roślin i wskazuje je na mapie tematycznej Polski • wyróżnia główne cechy struktury hodowli w Polsce na podstawie analizy map, wykresów i danych liczbowych • opisuje pogłowie bydła i trzody chlewnej w Polsce w wybranych latach • omawia znaczenie hodowli drobiu, koni i owiec w Polsce • wymienia nazwy obszarów hodowli wybranych zwierząt w Polsce i wskazuje te obszary na mapie Polski • przedstawia przemiany w strukturze produkcji w Polsce • wymienia najlepiej rozwijające się obecnie działy produkcji przemysłowej w Polsce • wymienia nazwy okręgów przemysłowych i wskazuje te okręgi na mapie Polski • wyjaśnia przyczyny największej koncentracji przemysłu na południu Polski • wymienia nazwy obszarów wydobywania wybranych surowców mineralnych i 	<ul style="list-style-type: none"> • ukazuje zmiany w polskim rolnictwie po wstąpieniu Polski do Unii Europejskiej • wyróżnia główne cechy struktury użytkowania ziemi w Polsce na podstawie analizy map, wykresów, danych liczbowych • wyjaśnia znaczenie produkcji roślinnej w wyżywieniu ludności kraju • wyjaśnia przyczyny zróżnicowania w rozmieszczeniu wybranych upraw (pszenicy, ziemniaków, buraków cukrowych) w Polsce • wyjaśnia znaczenie produkcji zwierzęcej w wyżywieniu ludności kraju • wymienia przyczyny zróżnicowania w rozmieszczeniu hodowli bydła i trzody chlewnej w Polsce • wyjaśnia przyczyny spadku pogłowia zwierząt hodowlanych w Polsce <hr/> <ul style="list-style-type: none"> • omawia cele tworzenia specjalnych stref ekonomicznych • wyjaśnia przyczyny zmian zachodzących w przemyśle w Polsce i w zamieszkiwanym regionie • wyjaśnia znaczenie gospodarcze surowców mineralnych • wyjaśnia przyczyny i skutki dominacji energetyki ciepłej w Polsce • opisuje wykorzystanie wód płynących do produkcji energii
--	---	--	--

<ul style="list-style-type: none"> • klasyfikuje surowce mineralne • klasyfikuje elektrownie • wymienia nazwy źródeł energii wykorzystywanych w Polsce • opisuje czynniki lokalizacji wybranych elektrowni w Polsce • wymienia wady i zalety poszczególnych rodzajów elektrowni • wymienia nazwy alternatywnych źródeł energii wykorzystywanych w Polsce • wyjaśnia znaczenie terminów: „usługi”, „komunikacja”, „transport”, „obwodnica” • klasyfikuje usługi • wymienia przykłady działów usług rozwijających się i zanikających • rozróżnia rodzaje transportu • wskazuje na mapie Polski główne szlaki transportu lądowego • wyjaśnia znaczenie terminów: „nośność”, „ładunki masowe” • wymienia nazwy morskich handlowych i pasażerskich portów w Polsce i wskazuje te porty na mapie Polski • wymienia nazwy polskich miast mających swoje lotniska i wskazuje te miasta na mapie Polski • wymienia rodzaje usług, które obejmuje łączność • wymienia czynniki wpływające na rozwój telefonii komórkowej i internetu w Polsce • wyjaśnia znaczenie terminów: „turystyka”, „walory turystyczne”, „infrastruktura turystyczna” • klasyfikuje turystykę ze względu na cel wyjazdów • wyjaśnia przyczyny wzrostu ruchu turystycznego po 1989 roku • wymienia przykłady walorów turystycznych 	<ul style="list-style-type: none"> • odwiedzanych przez Polaków i wskazuje te regiony na mapie świata • wyjaśnia znaczenie handlu zagranicznego dla gospodarki Polski • wykazuje korzyści handlu zagranicznego • wymienia nazwy państw będących głównymi partnerami handlowymi Polski i wskazuje je na mapie politycznej świata • wymienia nazwy towarów eksportowanych z Polski • wymienia nazwy towarów importowanych do Polski • wyjaśnia przyczyny ujemnego salda bilansu handlu zagranicznego • wymienia nazwy parków narodowych w Polsce i wskazuje je na mapie Polski • opisuje na podstawie mapy ogólnogeograficznej Polski położenie pobraży • opisuje elementy krajobrazu pobraży • opisuje na podstawie map tematycznych najważniejsze cechy gospodarki pobraży oraz ich związek z warunkami przyrodniczymi • opisuje na podstawie mapy ogólnogeograficznej Polski położenie pojezierzy • omawia cechy krajobrazu młodoglacjalnego • opisuje cechy klimatu pojezierzy • opisuje gleby pojezierzy • opisuje, na podstawie map tematycznych, najważniejsze cechy gospodarki pojezierzy oraz ich związek z warunkami przyrodniczymi • opisuje na podstawie mapy 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje te obszary na mapie Polski • wyjaśnia znaczenie gospodarcze wybranych surowców mineralnych • przedstawia na podstawie różnych źródeł informacji strukturę wykorzystania źródeł energii w Polsce • wymienia nazwy wybranych elektrowni cieplnych i wodnych oraz wskazuje te elektrownie na gospodarczej mapie Polski • opisuje znaczenie usług we współczesnej gospodarce Polski i swojego regionu • opisuje znaczenie poszczególnych działów transportu lądowego w gospodarce kraju • uzasadnia konieczność modernizacji transportu lądowego w Polsce • opisuje przestrzenne zróżnicowanie gęstości sieci kolejowej i dróg kołowych w Polsce • wykazuje wady i zalety transportu morskiego, śródlądowego i lotniczego • omawia znaczenie kanałów śródlądowych w Polsce • charakteryzuje handlowe porty morskie w Polsce • porównuje na podstawie danych statystycznych i mapy poziom rozwoju internetu i telefonii komórkowej w Polsce na tle wybranych krajów Europy • przedstawia przyczyny turystyki zagranicznej Polaków • ocenia znaczenie handlu zagranicznego w życiu codziennym • opisuje osobliwości wybranych parków narodowych • wyjaśnia genezę Mierzei Wiślanej i Żuław Wiślanych oraz wybrzeża klifowego • opisuje krajobraz Żuław Wiślanych oraz 	<ul style="list-style-type: none"> • elektrycznej w Polsce • wykazuje korzyści z wykorzystywania niekonwencjonalnych źródeł energii w Polsce • opisuje zmiany na rynku usług w Polsce • wyjaśnia związki między lokalizacją przemysłu a warunkami naturalnymi, rynkiem zbytu, szlakami komunikacyjnymi i potencjałem ludzkim • uzasadnia potrzebę rozwijania nowoczesnych działów produkcji przemysłu • wykazuje znaczenie usług w tworzeniu PKB • opisuje bariery rozwoju transportu samochodowego i kolejowego w Polsce • omawia na przykładach znaczenie transportu morskiego, śródlądowego i lotniczego w Polsce • ocenia przyczyny i skutki rozwoju technologii informacyjnej • wykazuje znaczenie rozbudowy infrastruktury turystycznej dla rozwoju turystyki w Polsce • ocenia walory turystyczne wybranych regionów • wyjaśnia znaczenie turystyki krajowej jako źródła dochodu regionu i państwa • analizuje dane liczbowe dotyczące różnych problemów
--	--	--	--

<p>Polski</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów: „handel zagraniczny”, „import”, „eksport”, „saldo bilansu handlu zagranicznego” • wymienia przykłady towarów pochodzących z importu, z których korzysta w życiu codziennym • wymienia nazwy źródeł zanieczyszczenia powietrza w Polsce • wymienia sposoby ograniczenia emisji gazów i pyłów do atmosfery w Polsce • wymienia źródła wytwarzania odpadów • wymienia źródła zanieczyszczania wód • rozróżnia formy ochrony przyrody w Polsce rozpoznaje i wymienia nazwy gatunków roślin i zwierząt prawnie chronionych w Polsce • wymienia nazwy i wskazuje główne regiony geograficzne na mapie ogólnogeograficznej Polski • wymienia nazwy regionów geograficznych pobraży i wskazuje je na mapie Polski • wymienia nazwy najważniejszych miast pobraży i wskazuje je na mapie Polski • wymienia atrakcje turystyczne pobraży • wymienia nazwy regionów geograficznych pojezierzy i wskazuje je na mapie Polski • wymienia nazwy elementów krajobrazu pojezierzy • określa atrakcje turystyczne pasa pojezierzy • wymienia nazwy najważniejszych miast pojezierzy i wskazuje je na mapie Polski • wymienia nazwy regionów geograficznych Nizin Środkowopolskich i wskazuje je na mapie Polski • wymienia nazwy elementów krajobrazu nizin Środkowopolskich i wskazuje te miasta na mapie Polski • określa atrakcje turystyczne Nizin 	<p>ogólnogeograficznej Polski położenie Nizin Środkowopolskich</p> <ul style="list-style-type: none"> • omawia cechy krajobrazu staroglacjalnego • opisuje cechy klimatu n • uzasadnia, że Warszawa jest ważnym ośrodkiem gospodarczym • opisuje na podstawie map tematycznych najważniejsze cechy gospodarki Nizin Środkowopolskich oraz ich związek z warunkami przyrodniczymi • opisuje na podstawie mapy ogólnogeograficznej Polski położenie wyżyn • opisuje uwarunkowania rozwoju przemysłu na Wyżynie Śląskiej • opisuje atrakcje przyrodnicze i kulturowe Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej • charakteryzuje warunki klimatyczno-gebowe Wyżyny Sandomierskiej • opisuje atrakcje turystyczne Wyżyny Kieleckiej • przedstawia cechy krajobrazu Wyżyny Lubelskiej i Roztocza • opisuje, na podstawie map tematycznych, najważniejsze cechy gospodarki pasa wyżyn oraz ich związek z warunkami przyrodniczymi • opisuje na podstawie mapy ogólnogeograficznej Polski położenie Kotlin Podkarpackich • charakteryzuje klimat Kotlin Podkarpackich • opisuje na podstawie map tematycznych najważniejsze cechy gospodarki kotlin oraz ich związek z 	<p>gospodarcze wykorzystanie tego regionu</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia mechanizm powstawania cienia opadowego i jego wpływ na klimat pojezierzy • przedstawia wpływ warunków naturalnych na rozwój turystyki w pasie pojezierzy • charakteryzuje na podstawie map tematycznych środowisko przyrodnicze pobraży, pojezierzy, Nizin Środkowopolskich • charakteryzuje warunki gebowe na nizinach • wyjaśnia uwarunkowania sadownictwa na nizinach • charakteryzuje na podstawie map tematycznych środowisko przyrodnicze wyżyn, kotlin i gór • opisuje wpływ działalności gospodarczej człowieka na krajobraz Wyżyny Śląskiej • omawia związki między wydobywaniem surowców mineralnych a lokalizacją przemysłu • przedstawia genezę rzeźby powierzchni Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej • charakteryzuje gleby Kotlin Podkarpackich • opisuje klimat i wody Karpat Wewnętrznych • ukazuje zróżnicowanie krajobrazu Karpat Zewnętrznych i Wewnętrznych • opisuje na podstawie ilustracji cechy rzeźby wysokogórskiej Tatr • charakteryzuje poszczególne piętra klimatyczno-roślinne Tatr • omawia proces powstawania Sudetów • charakteryzuje Karkonosze • opisuje zagrożenia środowiska 	<p>Polski w ostatnich latach i formułuje wnioski</p> <ul style="list-style-type: none"> • wykazuje konieczność ochrony środowiska przyrodniczego i kulturowego w Polsce • wymienia polskie organizacje działające na rzecz ochrony przyrody i opisuje ich zadania • opisuje wpływ zewnętrznych czynników rzeźbotwórczych na rzeźbę powierzchni Polski • projektuje i opisuje na podstawie map turystycznych i tematycznych trasę podróży po wybranym fragmencie Polski • charakteryzuje czynniki rzeźbotwórcze Polski • ocenia warunki i możliwości produkcji rolnej i przemysłowej w regionie zamieszkania • analizuje, porównuje, ocenia rozmieszczenie i wielkość miast w zamieszkiwanym regionie • wykazuje różnice w strukturze zatrudnienia ludności we własnym regionie • opisuje formy ochrony środowiska przyrodniczego oraz proponuje konkretne działania na rzecz jego ochrony we własnym regionie • projektuje i opisuje na podstawie różnych źródeł (także własnych obserwacji terenowych) trasę wycieczki po zamieszkiwanym regionie, uwzględniając walory przyrodnicze i kulturowe tego regionu
---	---	--	--

<p>Środkowopolskich</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia nazwy regionów geograficznych wyżyn i wskazuje je na ogólnogeograficznej mapie Polski • wymienia nazwy elementów krajobrazu wyżyn • wymienia nazwy form krasowych występujących na Wyżynie Krakowsko-Częstochowskiej • wymienia nazwy najważniejszych miast Wyżyn Polskich i wskazuje te miasta na mapie Polski • określa atrakcje turystyczne Wyżyn Polskich • wymienia nazwy regionów geograficznych kotlin i wskazuje je na ogólnogeograficznej mapie Polski • wymienia nazwy elementów krajobrazu Kotlin Podkarpackich • wymienia nazwy głównych form terenu Kotliny Podkarpackich • omawia atrakcje turystyczne Kotlin Podkarpackich • wymienia nazwy najważniejszych miast Kotlin Podkarpackich i wskazuje te miasta na mapie Polski • wymienia nazwy regionów geograficznych Karpat i wskazuje je na ogólnogeograficznej mapie Polski • wymienia nazwy elementów krajobrazu Karpat • wymienia atrakcje turystyczne Karpat • wymienia nazwy najważniejszych miast Karpat oraz wskazuje te miasta na mapie ogólnogeograficznej • uzasadnia atrakcyjność turystyczną Tatr • wymienia nazwy ośrodków turystycznych Karpat i wskazuje te ośrodki na mapie Polski • wymienia nazwy regionów geograficznych Sudetów i wskazuje je na ogólnogeograficznej mapie Polski • wymienia nazwy elementów krajobrazu 	<p>warunkami przyrodniczymi</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia funkcje Krakowa jako centrum kulturowego Polski • opisuje na podstawie mapy ogólnogeograficznej Polski położenie Karpat • wyróżnia Karpaty Zewnętrzne i Karpaty Wewnętrzne i wskazuje je na mapie Polski • opisuje położenie Tatr na podstawie ogólnogeograficznej mapy Polski • omawia na podstawie map klimatycznych i klimatogramów cechy klimatu górskiego • przedstawia walory turystyczne Tatr • opisuje na podstawie map tematycznych najważniejsze cechy gospodarki Karpat oraz ich związek z warunkami przyrodniczymi • opisuje położenie Sudetów na podstawie mapy ogólnogeograficznej Polski • opisuje formy krajobrazu Sudetów • opisuje na podstawie map tematycznych najważniejsze cechy gospodarki Sudetów oraz ich związek z warunkami przyrodniczymi • opisuje na podstawie mapy ogólnogeograficznej Polski położenie swojego regionu • przedstawia źródła informacji o swoim regionie • omawia tradycje regionu zamieszkania • odczytuje dane statystyczne dotyczące zagadnień m.in. społecznych i gospodarczych swojego regionu • opisuje atrakcje turystyczne regionu zamieszkania 	<p>przyrodniczego powstające w wyniku działalności gospodarczej człowieka</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia główne rodzaje zasobów własnego regionu geograficznego: lasów, wód, gleb, surowców mineralnych oraz, korzystając z mapy, opisuje ich rozmieszczenie • opisuje na podstawie map tematycznych najważniejsze cechy gospodarki własnego regionu geograficznego oraz ich związek z warunkami przyrodniczymi • określa znaczenie gospodarcze zasobów naturalnych własnego regionu • wyjaśnia przyczyny zmian zachodzących w przemyśle we własnym regionie oraz wskazuje najlepiej rozwijające się obecnie działy produkcji przemysłowej • wyjaśnia szybki rozwój wybranych usług we własnym regionie • przedstawia w formie prezentacji multimedialnej walory turystyczne własnego regionu geograficznego ze szczególnym uwzględnieniem jego walorów kulturowych • wymienia korzyści wynikające z przynależności Polski do międzynarodowych organizacji • przedstawia na podstawie danych statystycznych miejsce Polski w gospodarce światowej • wymienia nazwy euroregionów i wskazuje je na mapie politycznej Europy 	<ul style="list-style-type: none"> • wykazuje potrzebę współpracy Polski z innymi krajami i udziału w różnych organizacjach międzynarodowych • ocenia skutki integracji Polski ze strukturami Unii Europejskiej i NATO • charakteryzuje na podstawie map tematycznych środowisko geograficzne własnego regionu (również na podstawie obserwacji terenowych) • rozpoznaje główne rodzaje skał występujących we własnym regionie i wskazuje na mapie najważniejsze obszary ich występowania • charakteryzuje na podstawie map tematycznych zróżnicowanie rozmieszczenia ludności w zamieszkiwanym regionie oraz wyjaśnia te różnice czynnikami przyrodniczymi • wykazuje konieczność ochrony środowiska przyrodniczego i kulturowego własnego regionu geograficznego • sprawnie określa współrzędne geograficzne • posługuje się skalą mapy • wykonuje obliczenia czasu słonecznego i strefowego <ul style="list-style-type: none"> • oblicza współczynnik przyrostu naturalnego, przyrost naturalny, saldo migracji/współczynnik • prowadzi obserwacje i pomiary w terenie
---	--	---	---

<p>Sudetów</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia nazwy miast Sudetów i wskazuje je na mapie Polski • opisuje atrakcje turystyczne Sudetów 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia nazwy światowych organizacji politycznych i gospodarczych, których członkiem jest Polska • wymienia przykłady międzynarodowej współpracy Polski 		
---	---	--	--

Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który opanował wymagania na ocenę bardzo dobrą i dodatkowo:

- samodzielnie poszukuje i wykorzystuje informacje zawarte w różnych źródłach
- samodzielnie wykonuje twórcze zadania o podwyższonym stopniu trudności, wykraczające poza realizowany na lekcjach materiał programowy ,
- posiada wiedzę i osiąga umiejętności wymagane do udziału w szkolnych i pozaszkolnych konkursach z geografii